

บทความวิชาการ

การส่งออกแร่

โดย

นางสาวขวัญสุดา เข้มทอง
ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากร ๓
สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ

รูปภาพที่ ๑ : แร่ยิปซัม

ที่มา : <https://opt-news.com/news/๔๐๐๑๙>

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการค้นพบแร่และค้าขายแร่โดยเฉพาะแร่ดีบุกกับยุโรป มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จนหลังสนธิสัญญาเบาว์ริง ปี พ.ศ. ๒๓๙๘ ชาติตะวันตกซึ่งมีเงินลงทุนและความชำนาญได้เข้ามาทำกิจการเหมืองแร่ในสยาม และได้เปลี่ยนการผลิตแบบร้อนแร่ของคนพื้นถิ่นหรือเหมืองของชาวจีนเป็นการทำเหมืองที่ทันสมัยโดยมีเป้าหมายการผลิตเพื่อการส่งออกแร่ดิบ

จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวข้างต้น การทำเหมืองแร่ในประเทศไทยได้พัฒนามาโดยลำดับ และเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยสร้างรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศจากการส่งออก จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๘ อุตสาหกรรม การส่งออกแร่ กลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้ง เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ดำเนินมาตรการจำกัด การส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐอเมริกา เรียกว่า มาตรการ “One Batch, One License” โดยกรณีของแร่ ได้กำหนดให้บริษัทส่งออกแร่หายากต้องขออนุญาตจัดส่งแยกกันในแต่ละชนิดแร่ เพื่อรักษาทรัพยากร เชิงยุทธศาสตร์ในประเทศและควบคุมตลาดโลก มาตรการดังกล่าวได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จนเมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ขยายขอบเขตมาตรการด้วยการจำกัดการส่งออก แร่หายาก ๗ ชนิด ได้แก่ ซาแมเรียม (Samarium) แกโดลิเนียม (Gadolinium) เทอร์เบียม (Terbium) ดิสโพรเซียม (Dysprosium) ลูทีเซียม (Lutetium) สแกนเดียม (Scandium) และอิตเทรียม (Yttrium) ซึ่งเป็น แร่ที่มีความจำเป็นต่อการผลิตชิป อุปกรณ์เลเซอร์และระบบอาวุธขั้นสูง เพื่อตอบโต้การดำเนินมาตรการ จำกัดการเข้าถึงเทคโนโลยีขั้นสูงรวมถึงการปรับขึ้นภาษีสินค้านำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ของสหรัฐอเมริกา

มาตรการ “One Batch, One License” ข้างต้น ทำให้หลายประเทศตระหนักถึงความสำคัญของ แร่หายาก ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พลังงานหมุนเวียนรวมทั้งเทคโนโลยีทางทหาร โดยต่างเพิ่มความเข้มงวด ในการส่งออกแร่จากประเทศของตน เนื่องจากแร่หายากเป็นทรัพยากรเชิงยุทธศาสตร์ที่มีความเสี่ยงสูง ต่อความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทานหากเกิดภาวะขาดแคลนในระดับโลก สำหรับประเทศไทยนั้น วารสาร เหมืองแร่ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๓ เดือนพฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๖๘ ระบุประเทศที่มีการผลิตแร่หายากที่สุดใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานสำรวจธรณีวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา The United States Geological Survey : USGS ดังนี้

อันดับ ๑ สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลิตแร่หายากได้ ๒๗๐,๐๐๐ ตัน

อันดับ ๒ สหรัฐอเมริกา ๔๕,๐๐๐ ตัน

อันดับ ๓ เมียนมา ๓๑,๐๐๐ ตัน

อันดับ ๔ ออสเตรเลีย ๑๓,๐๐๐ ตัน

อันดับ ๕ ไนจีเรีย ๑๓,๐๐๐ ตัน เพิ่มขึ้น ๘๐ % จากปี พ.ศ. ๒๕๖๖

อันดับ ๖ ประเทศไทย ๑๓,๐๐๐ ตัน เพิ่มขึ้น ๒๖๑ % จากปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ทั้งนี้ ไทยไม่มีการทำเหมืองแร่หายาก แต่ผลิตแร่หายากจากการนำเข้าแร่มาแต่ง โดยนำเข้าแร่หายากสำคัญของจีนสำหรับผลิตผลิตภัณฑ์แร่หายากชั้นปลาย

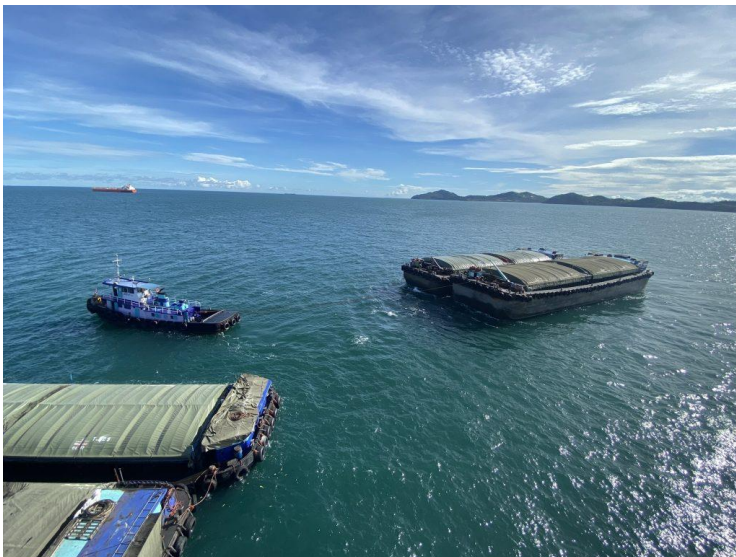
อันดับ ๗ อินเดีย ๒,๙๐๐ ตัน

อันดับ ๘ รัสเซีย ๒,๖๐๐ ตัน

อันดับ ๙ มาดากัสการ์ ๒,๐๐๐ ตัน

อันดับ ๑๐ เวียดนาม ๓๐๐ ตัน

จากข้อมูลประเทศที่มีการผลิตแร่หายากข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากการเป็นผู้ส่งออกสินค้าแร่ได้เช่นกัน

การส่งออกแร่ในประเทศไทยนั้น อยู่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๔ ที่รัฐมนตรีอาจออกประกาศ กำหนดชนิดและสภาพแร่ที่ห้ามส่งออก นอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป หรือที่ต้องขออนุญาตส่งออกนอก ราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป หรือที่ ต้องแจ้งการส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือเขตไหล่ทวีป

รูปภาพที่ ๒ : การส่งออกทางเรือ

ที่มา : <https://bhl.co.th/logistics-tugbarge-service/>

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ที่บัญญัติให้ “ของต้องกำกัด” หมายความว่า ของที่มีกฎหมาย กำหนดว่า หากจะมีการนำเข้ามาในหรือส่งออกนอกนอกราชอาณาจักรหรือนำผ่านราชอาณาจักร จะต้อง ได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และมาตรา ๕๑ ก่อนที่จะนำของใด ไปจากอารักขาของศุลกากรหรือก่อนที่จะส่งของใดออกนอกนอกราชอาณาจักร ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออก ต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัตินี้ และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการศุลกากร กับต้องยื่น ใบขนสินค้าโดยถูกต้อง และเสียอากรจนครบถ้วนหรือวางประกันไว้ ...

นอกจากนี้กระทรวงอุตสาหกรรมยังได้ออกประกาศกระทรวงฯ หลายฉบับ อาทิ

- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมการขนแร่และการจัดเก็บแร่ ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป พ.ศ. ๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและสภาพแร่ที่ต้องขออนุญาตนำเข้ามา ในราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีปหรือส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและสภาพแร่ที่ห้ามส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ยังออกระเบียบกำหนดเกี่ยวกับใบอนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักร ได้แก่

- ระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการออกใบอนุญาตนำแร่เข้ามาในราชอาณาจักร ส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักร และการดำเนินการเกี่ยวกับแร่ที่นำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

- ระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการออกใบอนุญาตนำแร่เข้ามาในราชอาณาจักร ส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักร และการดำเนินการเกี่ยวกับแร่ที่นำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

จากพระราชบัญญัติและประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมตลอดจนระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ข้างต้น ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะส่งออกแร่ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจชนิดและสภาพของแร่ที่ห้ามส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป มีชนิดใดบ้าง และชนิดและสภาพของแร่อย่างไรที่อยู่ในความควบคุมการส่งออกนอกราชอาณาจักร ซึ่งต้องขออนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป และการยื่นคำขอใบอนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีปนั้น จะต้องยื่นคำขอต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ โดยอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย จะเป็นผู้ออกใบอนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีปให้ ทั้งนี้ จะต้องศึกษาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการขอรับใบอนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป ด้วย ว่าผู้ประกอบการมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตรงตามที่ประกาศกำหนดหรือไม่ นอกจากนี้ยังต้องระมัดระวังว่าอายุของใบอนุญาตนั้น มีอายุไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันอนุญาต ดังนั้น การส่งออกแร่จึงต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาดังกล่าว

ข้อกำหนดการส่งออก	ชนิดและสภาพแร่	เงื่อนไข	ประกาศที่อ้างอิง
แร่ที่ต้องขออนุญาตส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือ เขตไหล่ทวีป	(๑) สินแร่ดิบ (๒) สินแร่ทองแดง (๓) สินแร่สังกะสี (๔) สินแร่เหล็ก (๕) แร่ที่มีธาตุโคบอลต์เบียมแทนทาลัมหรือทอเรียม และแร่ชนิดอื่น ๆ ที่มีกัมมันตภาพรังสี (๖) แร่แมงกานีส (๗) แร่ฟลูออไรด์ (๘) แร่ดีโอไซด์ (๙) แร่แบไรต์ (๑๐) แร่ไพไรต์ (๑๑) แร่เฟลด์สปาร์ (๑๒) แร่อียิปซัม (๑๓) แร่แอนไฮไดรต์ (๑๔) ดินขาว	๑. แร่ที่ขออนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป ต้องเป็นแร่ที่มีถิ่นกำเนิดในราชอาณาจักรและได้ชำระค่าภาคหลวงแล้ว ถูกต้องครบถ้วนแล้วตามปริมาณแร่ที่จะส่งออก ๒. ผู้ขอรับใบอนุญาตนำแร่เข้ามาในราชอาณาจักร หรือเขตไหล่ทวีป หรือใบอนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ๓. ใบอนุญาต ให้มีอายุไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันอนุญาต ๔. ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตพร้อมเอกสารหลักฐานต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน ๕. กรณีสินแร่ดิบ หรือสินแร่กลุ่มโลหะ ผู้ยื่นคำขอต้องทำบันทึกข้อตกลงไว้เป็นหลักฐานต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ว่าจะยินยอมชำระค่าภาคหลวงเพิ่ม ๖. ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องแจ้งกำหนดเวลาการส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีปให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ปลายทางทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน	ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและสภาพแร่ที่ต้องขออนุญาตนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีปหรือส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
แร่ที่ห้ามส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป	(๑) สินแร่ทองคำ (๒) สินแร่ที่มีทองคำผสม (๓) โลหะผสมทองคำที่เกิดจากการประกอบโลหะกรรม (๔) ถ่านหิน	๑. แร่ที่ห้ามส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป ต้องเป็นชนิดและสภาพแร่ที่มีถิ่นกำเนิดในราชอาณาจักร	ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและสภาพแร่ที่ห้ามส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือเขตไหล่ทวีป พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

รูปภาพที่ ๓ : การส่งออกแร่

ผู้เขียนขอแนบบันทึกความเห็นเรื่องเสร็จที่ ๔๔๕/๒๕๖๓ เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ (การนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งแร่เหล็ก (แร่เฮมาไทท์) ที่มีได้อยู่ในความควบคุมการนำเข้า จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือไม่) มาเป็นองค์ความรู้ ความสำคัญว่า กระทรวงอุตสาหกรรมได้ขอให้ททท. พิจารณาว่าแร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและแร่นั้นมิใช่เป็นแร่ที่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร หากได้ชำระภาษีศุลกากรถูกต้องแล้ว ผู้นำเข้ายังต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ว่าด้วยการซื้อแร่ การขายแร่ การเก็บแร่ การขนแร่ การมีแร่ไว้ในครอบครอง การชำระค่าภาคหลวงแร่ การแต่งแร่ และการประกอบโลหกรรมหรือไม่เพียงใด และหากแร่ที่นำเข้านั้น เป็นแร่ที่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งผู้นำเข้าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในใบอนุญาตนำแร่เข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว ผู้นำเข้ายังต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ว่าด้วยการซื้อแร่ การขายแร่ การเก็บแร่ การขนแร่ การมีแร่ไว้ในครอบครอง การชำระค่าภาคหลวงแร่ การแต่งแร่ และการประกอบโลหกรรมหรือไม่เพียงใด เนื่องจากมีผู้ประกอบการทำเหมืองแร่เหล็ก (แร่เฮมาไทท์) เข้ามาในราชอาณาจักร โดยแร่ดังกล่าวมิใช่แร่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร ผู้นำเข้าจึงไม่ขอรับใบอนุญาตนำแร่เข้ามาในราชอาณาจักร โดยได้นำเข้าทางด่านศุลกากรและชำระภาษีศุลกากรสำหรับแร่ดังกล่าวถูกต้องแล้ว ต่อมาผู้นำเข้าได้ขนแร่หรือนำแร่มาไว้ในครอบครอง และถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและดำเนินคดีฐานขนแร่หรือมีแร่ไว้ในครอบครอง โดยมีได้รับอนุญาต โดยเจ้าหน้าที่อ้างว่า พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ไม่มีบทบัญญัติยกเว้นเกี่ยวกับการขนแร่หรือการมีแร่ไว้ในครอบครอง หรือการต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ๆ สำหรับแร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร การไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ว่าด้วยการขนแร่และมีแร่ไว้ในครอบครอง ย่อมเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายและมีความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่กรมทรัพยากรธรณีมีความเห็นว่าพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ประสงค์จะควบคุมแร่ที่มีแหล่งกำเนิดภายในราชอาณาจักร ส่วนแร่ที่มีแหล่งกำเนิดนอกราชอาณาจักร หากนำเข้ามาในราชอาณาจักรและจะให้อยู่ในความควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยแร่ จะต้องเป็นแร่ที่กฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ กำหนดให้เป็นแร่ที่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักรเท่านั้น

กรณีข้างต้น คณะกรรมการททท. (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) พิจารณาว่า**พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ประสงค์จะควบคุมแร่ที่มีแหล่งกำเนิดภายในราชอาณาจักร** แร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งมิใช่แร่จากการทำเหมืองหรือขุดหาแร่รายย่อย จึงไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงแร่ตามมาตรา ๑๐๔ และเมื่อไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงแร่ การขนแร่ก็ไม่ต้องขออนุญาตตามมาตรา ๑๐๙ ดังนั้น **แร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและแร่นั้นมิใช่เป็นแร่ที่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร หากได้ชำระภาษีศุลกากรถูกต้องแล้ว ผู้นำเข้าไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และไม่ต้องขออนุญาตนำเข้าหรือส่งออกตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๙ และมาตรา ๑๓๐ ด้วย** แต่หากแร่ที่นำเข้านั้น เป็นแร่ที่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร ผู้นำเข้าจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๒๙ และมาตรา ๑๓๐ คือ ต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักร และปฏิบัติตามเงื่อนไขในใบอนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักร แต่ไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติอื่นในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ อีก

จากบันทึกความเห็นเรื่องเสร็จที่ ๔๔๕/๒๕๖๓ เห็นได้ว่า ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะส่งออกแร่ จำเป็นต้องหมั่นศึกษาเพื่อให้มีองค์ความรู้ทั้งที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ตลอดจนระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เพื่อให้การส่งออกแร่เป็นไปโดยรวดเร็ว ครบถ้วนและถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด.

เอกสารอ้างอิง

บำเพ็ญ ไชยรักษ์ (๒๕๖๕). เหมืองแร่ ไทย ประวัติศาสตร์และสถานะความมั่นคงบนทุกขลากจากชีวิตมนุษย์. สืบค้นเมื่อ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๘, จาก <https://ngthai.com/cultures/๔๑๕๐๑/thaiminedoc/>

แผนนโยบายและแผน ศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (E&E Intelligence Unit: EIU) สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (EEI) (๒๕๖๕). แร่หายากในสมรภูมิซัพพลายเชนโลก จุดเปลี่ยนที่อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไทยไม่ควรมองข้าม .สืบค้นเมื่อ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๘, จาก <https://www.thaieei.com/policy-research-industry-analysis/industry-analysis/rare-earth-๒๐๒๕/>

สำนักข่าวอิศรา (๒๕๖๘). เปิดสถิติส่งออกแร่ ‘จีน-สหรัฐฯ’ ๕ ปีย้อนหลัง ‘ศุลกากร’ เผย ‘เมียนมา’ ใช้ไทยเป็นทางผ่าน. สืบค้นเมื่อ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๘, จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-news/๑๔๒๗๒๐-politics-๔๕๒.htm>